آینه

اعتماد

یادداشت: «پیام سخنان ریاست‌جمهوری»؛ احمد شیرزاد

گردهمایی داووس بیش از هر چیز یک اجلاس اقتصادی-سیاسی است اما ظاهر و رنگ اصلی‌اش اقتصادی است... اگر قرار باشد یک عضو فعال اقتصادی جهان باشیم باید مانند هر عضو فعال دیگری کالا مبادله کنیم و در عرصه مبادله کالا نیز کیفیت و همکاری است که حرف اول را می‌زند... . همه مردم و همه بنگاه‌ها به‌دنبال گرفتن کالا و خدمات بهتر با قیمت مناسب‌تر هستند. بنابراین یک اقتصاد پرتوان در چنین عرصه‌ای وقتی جایی می‌تواند برای جولان و خودنمایی داشته باشد که «قوانین عام رقابت» را بپذیرد. در کنار این «قوانین عام رقابت» است که غرور ملی، افتخار ملی و قدرت ملی زاییده می‌شود. هرکدام از این واژه‌ها بار معنایی خاص خود را دارد. بدون شک نیازمند غرور ملی هستیم ولی باید درک کنیم غرور ملی صرفا در عرصه شعار خلاصه نمی‌شود. اگر قرار است به قدرت ملی، رفاه ملی و غرور ملی علاقه‌مند شویم باید اینها را در کنار هم جست‌وجو کنیم. نمی‌توانیم به یک مولفه چنگ زنیم و سایر موارد را فراموش کنیم. کل این کلام در جمله تاریخی دکتر روحانی خلاصه می‌شود که گفتند، «چرخیدن سانترفیوژ خوب است ولی به شرطی که چرخ کارخانه‌ها و زندگی مردم هم بچرخد.»

کیهان

سرمقاله: «آزمون وعده‌ها!»؛ حسین شمسیان

واقعیت این است که اظهارات و اقدامات برخی مقامات دولتی به‌روشنی و البته دردمندانه حکایت از آن دارد که برخلاف آن همه هیاهو و ادعای به‌کارگیری نخبگان و فرهیختگان، برنامه و راهبرد مشخصی برای تمشیت امور کشور در پی ندارد! ... ظاهرا برنامه‌ای برای برون‌رفت از مشکلات وجود ندارد... یقینا انتظار نداریم مساله آلودگی هوا ظرف شش‌ماه حل شود اما انتظار داریم به‌جای دعوت مردم به کوچ از تهران، یک برنامه دوصفحه‌ای برای رفع این مشکل ارایه شود. انتظار نداریم خودرویی که بی‌جهت و غیرمنطقی به چند برابر مشابه خارجی فروخته می‌شود شش‌ماهه ارزان شود اما انتظار داریم به‌جای حرف‌زدن به شیوه دلالان، از یک برنامه منطقی افزایش کیفیت و کاهش قیمت- حتی در طی چندسال- خبر بدهید. و بالاخره انتظار نداریم که همه دشمنان قسم‌خورده مردم- همان‌ها که تندترین تحریم‌ها را بر ما تحمیل کرده‌اند- محرم راز باشند ولی مردم حتی از دانستن متن فارسی توافقنامه محروم و آنها هم که دانسته‌اند و لب به سوال گشوده‌اند با لبوفروش و راننده تاکسی- که افرادی با شرافت و زحمتکش‌اند- یا کودک خوانده‌شدن، تحقیر شوند. آیا این سخنان را شما نگفته‌اید!؟

رسالت

سرمقاله: «بازگشت به نقطه صفر!»؛ محمدکاظم انبارلویی

دولت یازدهم، قانون هدفمندی یارانه‌ها را که بیش از دوسال در دولت و مجلس روی آن کار شده در اولین سال بودجه‌ریزی و بودجه‌بندی خود مورد بی‌مهری قرار داده است. دولت بدون آنکه اعلام کند نمی‌خواهد به آن عمل کند. خیلی محترمانه با وضع قانون جدید در قالب تبصره ۲۱ لایحه بودجه ۹۳، قانون برنامه و قانون هدفمندی یارانه‌ها را به طاق نسیان کوبیده است. اولین آسیب این دورزدن تشدید قاچاق سوخت به کشورهای همسایه است. دومین آسیب اجرانکردن قانون هدفمندی یارانه‌ها آن است که موضوع فروش نفت در داخل به‌تدریج به فراموشی سپرده می‌شود و برمی‌گردیم به دوران دولت اصلاحات و دولت سازندگی که روسای دولت مایل نبودند حرفی از سرنوشت وجوه حاصل از فروش یک‌میلیون و ۵۰۰هزار بشکه نفت در روز به پالایشگاه‌های کشور بشنوند. آن دولت‌ها، دریافت‌ها و پرداخت‌های ناشی از فروش نفت در داخل را هیچ‌گاه در اعداد و ارقام بودجه سنواتی نمی‌دیدند. این یعنی بازگشت به پرسش‌های بی‌پاسخ در حوزه شفاف‌سازی درآمدهای نفتی و در یک کلمه بازگشت به نقطه صفر!

قانون

یادداشت: «رابطه با آمریکا تابو نیست اما می‌تواند سراب باشد»؛ حشمت‌الله فلاحت‌پیشه

با وجود اینکه روحانی چراغ سبزی با سخنرانی‌اش در داووس به آمریکا نشان داد، بلافاصله جان کری، وزیر امورخارجه این کشور، موضع کاملا تخاصمی اتخاذ و تهدید کرد که به گزینه نظامی درباره ایران می‌رسند. تقابل مواضع روحانی و جان کری نشان می‌دهد که آمریکایی‌ها می‌توانند از حسن‌نیت ایرانی‌ها بهره‌برداری منفی داشته باشند. بنابراین هنوز تغییری در راهبرد واشنگتن نسبت به تهران رخ نداده است و اگر تغییری هم باشد، نام آن را تغییر نمی‌گذارم بلکه تعدیل رفتار آمریکا واقعیت قدرت ایرانی‌هاست.

جمهوری اسلامی

اشعار انتقامی هسته‌ای

انتشار اشعاری با مضمون اعتراض به سیاست خارجی دولت یازدهم و تهدید صریح به گرفتن انتقام از این دولت، ابزار جدیدی است که مخالفان در روزهای اخیر به صحنه آورده‌اند. به گزارش رسانه‌های مجازی، در روزهای اخیر چند شعر با محتوای انتقام‌جویانه در فضای مجازی ایمیل منتشر می‌شود. در این اشعار که لحنی بسیار تند و صریح دارند و به‌صورت گسترده به ایمیل‌ها ارسال می‌شوند ضمن اعتراض شدید به سیاست خارجی دولت روحانی، این دولت به انتقام تهدید می‌گردد. ابیاتی از قبیل، «با کلید آمده‌ای در وسط معرکه‌ای - که کمی غیرت و شمشیر و سپر می‌خواهد. با شیاطین سر یک میز نشستید ولی- حفظ دین کار شما نیست که نر می‌خواهد» در یکی از اشعار و «پای میز مذاکره بروید- از شما انتقام می‌گیریم» در شعری دیگر، نمونه‌هایی از ابیات این اشعار هستند.

بعیدی‌نژاد عضو تیم مذاکره‌کننده هسته‌ای:

کلام و نظر رهبری برای ما حجت است

شرق: «حمید بعیدی‌نژاد»، عضو تیم مذاکره‌کننده هسته‌ای و رییس دبیرخانه اجرای توافق ژنو در مصاحبه با «ایرنا» به پرسش‌هایی پیرامون توافق ژنو پاسخ داد. او با بیان اینکه «خود را موظف به حرکت در چارچوب ساختارهای تعیین‌شده در نظام تصمیم‌گیری کشور می‌دانیم»، گفت: «همان‌طور که دکترظریف هم در چندین مقطع تذکر دادند ما موافق نیستیم که برای اثبات اقدامات خود از مقام‌معظم‌رهبری در این موضوع خرج کنیم و بخواهیم مثلا به‌گونه‌ای همیشه تاکید کنیم که محورها و جزییات توافق‌شده در جریان مذاکرات، جزءبه‌جزء و یک‌به‌یک نظر مقام‌معظم‌رهبری را داشته است، چراکه باور ما این است که شأن ایشان بسیار بالاتر از این است که ما بخواهیم برای کارکرد مذاکراتی خود از ایشان هزینه کنیم.» او با اشاره به اینکه «طبیعی است ما به سهم خود نتیجه مذاکرات را در مراحل مختلف به مقامات عالی‌رتبه از جمله مقام‌معظم‌رهبری گزارش کنیم»، افزود: «این ایشان هستند که تصمیم می‌گیرند در چه مراحلی چه نکات و مواردی را به نهادهای ذی‌ربط منتقل کنند که به تیم مذاکره‌کننده برسد. با کمال افتخار اعلام می‌کنیم کلام و نظر ایشان برای ما حجت است و هرگاه ایشان صلاح بدانند که نکته و موضعی را بفرمایند قطعا تیم مذاکراتی فرمایشات ایشان را نصب‌العین خود قرار خواهد داد. اما ما فکر نمی‌کنیم که مناسب باشد ایشان را در معرض موضع‌گیری قرار دهیم یا هرکجا در توضیح مطالب احیانا کم آوردیم بخواهیم از جایگاه و موقعیت ایشان هزینه کنیم.» او همچنین ادامه داد: «نسبت به پیشبرد مذاکرات رویه سازماندهی‌شده وجود دارد که مسوولان پرونده هسته‌ای به آن به‌طور کامل پایبند هستند و نهادهای مرتبط هم در جریان جزییات امر قرار دارند.»

او در ادامه با اشاره به اینکه «تیم مذاکره‌کننده ایران تنها محدود به همان چند نفری که در کنار میز مذاکرات حضور دارند، نیست»، گفت: «ما بین افرادی که در جلسات حضور دارند و مدیران و افراد متخصصی که پشت صحنه هستند، حلقه اتصال داریم.» بعیدی‌نژاد با اشاره به اینکه «دبیرخانه‌ای در وزارت‌خارجه با عنوان دبیرخانه اجرای تفاهم ژنو تشکیل داده‌ایم»، افزود: «از سایر وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها درخواست کردیم یکی از مدیران آن نهاد را به‌عنوان نقطه تماس با وزارت‌خارجه انتخاب کنند که درحال‌حاضر حداقل ۴۰نفر از مدیران ارشد تا کارشناسان برجسته کشور در فرآیند مذاکرات ژنو مشارکت داشته و دارند که با توجه به نیاز فعلی اجرایی کشور به‌زودی به حداقل ۱۲۰نفر خواهد رسید.» همچنین به گزارش «ایسنا» بعیدی‌نژاد پس از اولین نشست دبیرخانه اجرای توافق ژنو که عصر دیروز برگزار شد، گفت: «تمامی بانک‌های غیرتحریمی و بانک‌های خصوصی (از جمله پاسارگاد، پارسیان، سامان و...) و بانک‌های کشاورزی، کارآفرین، مسکن و نیز برخی بانک‌های دولتی در نقل و انتقالات پولی و بانکی در چارچوب توافق ژنو مشارکت دارند.»

دهدشتی، عضو کمیته تحقیق‌وتفحص:

مدیران عامل هلدینگ‌های نفت و گاز «تامین‌اجتماعی» سفارشی بودند

احساس خطر مجلس از سوءاستفاده منابع مالی هلدینگ‌ها در انتخابات ریاست‌جمهوری یازدهم

آمنه شیرافکن

عکس: خبرگزاری خانه ملت

نه قرار است داستان «بابک زنجانی» به این زودی‌ها تمام شود و نه «سعید مرتضوی». پای بازخوانی گزارش تفحص مجلس از تامین‌اجتماعی که در میان باشد، هر دو این نام‌ها به‌هم می‌رسند و برای روایت این دوگانه مرتبط، شاید هیچ‌کس به اندازه «حسین دهدشتی»، نماینده آبادان در مجلس نهم در جریان جزییات امر نباشد. دهدشتی در این گفت‌وگو بالاخره به برخی ناگفته‌ها درباره فساد مالی در هلدینگ‌های تابعه سازمان تامین‌اجتماعی اشاره دارد؛ فسادی که تا به امروز پنهان مانده بود و حالا در سخنان این عضو کمیسیون انرژی مطرح می‌شود. دهدشتی به‌دلیل اشراف به حوزه‌های نفت و گاز، بر تخلف مالی هلدینگ‌های پتروشیمی تامین‌اجتماعی تمرکز کرده و پرده از برخی تخلف‌ها و انتصابات فرمایشی برمی‌دارد؛ اینکه هلدینگ‌های پتروشیمی محصول تولیدی‌شان را باواسطه به خودشان می‌فروختند و پول‌های درشتی به جیب می‌زدند، اینکه انتصاب‌ها همه از پیش تعیین‌شده بود و حتی در انتصاب مسوولان حراست هم روال همیشگی و استعلام‌های معمول صورت نمی‌گرفت. انتصاب‌ها در شرکت‌ها و هلدینگ‌های تامین‌اجتماعی اغلب با دستور از بالا -دولت دهم- انجام می‌شد. او به نتیجه بررسی پرونده مرتضوی در قوه‌قضاییه امیدوار است و می‌گوید: «سخنان نسنجیده و احساسی مرتضوی نشان از نگرانی او دارد.» آنطور که دهدشتی روایت می‌کند، هلدینگ‌های تامین اجتماعی حیاط‌خلوت برخی شخصیت‌های دولت دهم بودند و به‌ویژه با فرارسیدن انتخابات ریاست‌جمهوری یازدهم، نمایندگان مجلس نسبت به هرگونه سوءاستفاده از منابع مالی این شرکت‌ها احساس خطر می‌کنند. روایت او در این گفت‌وگو به روزهایی بازمی‌گردد که کمیسیون انرژی مجلس نسبت به فروش نفت به «بابک زنجانی» واکنش نشان داد، درست چند روز مانده به اعلام تحریم شرکت‌های ایرانی و نگرانی مجلس از ورود شرکت زنجانی به فهرست تحریم‌ها. او در این گفت‌وگو به‌صراحت از سهل‌انگاری وزارت نفت و برخی دستگاه‌های امنیتی در اخذ وثیقه‌های موردنظر و تایید بابک زنجانی می‌گوید و تاکید دارد «سیستم‌های امنیتی در تایید زنجانی دقت لازم را نداشته‌اند.»

◄ درباره هلدینگ‌ها و برخی تخلف‌های مالی صورت گرفته تا به‌حال سکوت شده، اغلب نمایندگان عضو در کمیسیون تفحص تاکید دارند که شما نسبت به تخلف‌های صورت گرفته در هلدینگ‌ها اشراف کامل دارید. برخی در همین کمیته تفحص می‌گویند هر هلدینگ تامین‌اجتماعی یک تفحص جداگانه می‌خواهد.

خیلی از موارد تفحص‌ها چون به درازا می‌کشید، حاشیه‌دار می‌شد و اصل ماجرا رها می‌شد. ما وقتی تفحص را شروع کردیم دو اصل داشتیم: یکی اینکه قبل از بودجه، اطلاعات را ارایه کنیم و دیگر اینکه با تعداد افراد کمی، کار را پیش ببریم. از یک نظر حق با شماست، هلدینگ‌ها نیاز به مطالعه همه‌جانبه دارد اما هدف ما تسریع در ارایه گزارش بود. پول‌های زیادی در هلدینگ‌ها انباشته شده و این دارایی‌ها، آینده بیمه‌شدگان تامین‌اجتماعی را تضمین می‌کند. اما وقتی زیرمجموعه شرکت‌ها و هلدینگ‌های تامین‌اجتماعی را رصد می‌کردیم، به این نتیجه رسیدیم که اصلا نظارتی وجود ندارد. ساختار درواقع زمینه انواع فساد را برای مدیران وقت به‌وجود آورده بود. افراد مساله‌دار هم وقتی در راس مجموعه قرار گرفتند به فساد مالی دامن زدند.

◄ می‌شود گفت که با حضور مرتضوی تفحص از تامین‌اجتماعی جدی‌تر شد؟

حتما همین‌طور است، حضور مرتضوی، نگرانی‌ها را تشدید کرد. حضور شخصی چون او در راس سازمان، نگرانی نمایندگان را دوچندان کرده بود. به‌ویژه اینکه بحث انتخابات ریاست‌جمهوری بود و تجربه نشان داده که گاهی شرکت‌های تامین‌اجتماعی حیاط‌خلوت خوبی برای برخی طیف‌های سیاسی می‌شوند. آقای مرتضوی هم فردی بود که بی‌محابا در خیلی از زمینه‌ها ورود پیدا می‌کرد و از روحیه ایشان گذشته اصلا حضور مرتضوی در تامین‌اجتماعی مبنای قانونی نداشت.

◄ مسایل مربوط به عزل‌ونصب‌ها در هلدینگ‌ها چطور بود؟

عزل‌ونصب‌ها ضابطه‌مند نبود و اغلب نورچشمی‌ها در انتصابات حضور داشتند. واردکردن محصول تولیدشده در این شرکت‌ها به بازار، موضوع دیگری بود که به آن پرداختیم. گاهی تولید صورت‌گرفته انحصاری فروش می‌رفت؛ بدون اینکه در بورس ارایه شود یا مناقصه‌ای برگزار شده باشد. نام چند شخص و شرکت خاص مدام در میان خریداران تکرار شده بود. این موضوع به‌ویژه در پتروشیمی‌ها و فروش محصولات آن به چشم می‌خورد. این محصولات با رقمی غیرمنطقی خریداری می‌شد و چندبرابر ارزان‌تر از قیمت روز بازار، به افراد موردنظر به فروش می‌رسید.

◄ خط و ربط سیاسی خاصی هم قابل مشاهده بود؟

به‌هرحال خیلی از مدیریت‌ها از مجموعه شرکت بودند، مدیران میانی شرکت، شرکت دیگری ایجاد کرده بودند و خرید محصول به این شکل از این دست به آن دست می‌شد. متاسفانه گروهی در خود شرکت تولیدکننده، خریدار تولیدات خود بودند.

◄ می‌گویند که در هلدینگ‌ها برخی افراد خاص حضور دارند.

ببینید تا آن میزان نتوانستیم جزییات را رصد کنیم اما همه مسوولان و مدیران منتصب در شرکت‌های تابعه تامین‌اجتماعی حامی داشته‌اند.

◄ خب چطور حامی‌ای؟

حامی‌شان افرادی در دولت بوده‌اند. حداقل اینکه خیلی جاها چشم‌هایشان را نسبت به فساد صورت‌گرفته در این شرکت‌ها می‌بستند. خب این هم نوعی حمایت است.

◄ اما به‌هرشکل شبکه‌سازی‌هایی صورت‌گرفته و فکر می‌کنم شما بهتر واقف به این امر باشید، افرادی که شاید تا به اینجای کار اسمی از آنها به میان نیامده باشد؟

«تفحص» ابعاد گسترده‌ای داشت و گاهی هم به اسامی و شخصیت‌هایی برمی‌خوردیم ولی برای ما قابل اثبات نیست. برخی ردپاها و سرنخ‌ها پیدا شده و در اختیار قوه‌قضاییه قرار گرفته. سازمان بازرسی و اطلاعات نیز وارد موضوع شده و امیدواریم که رسیدگی در ابعاد مختلف و همراه با پیگیری‌های تازه به جایی برسد.

◄ مگر مسوولان گزینش نمی‌شوند، خب همین اواخر مجلس طرح تشدید گزینش را بررسی کرده، چرا آن‌موقع نسبت به چنین انتصاب‌های معناداری سکوت کرده بود؟

هروقت اصلاح صورت بگیرد، خوب است. حالا یک زمان غفلت شده، درست. متاسفانه سیستم مدیریتی کشور در آن روزگار طوری بود که حرف‌شنوی نداشت و حتی در سطح مشورت نیز پذیرای حرف دیگران نبود. خود مرتضوی شناخته‌شده بود، آدم معلقی بود و متاسفانه رییس دولت زیر بار نرفت و حتی تا سطح افتادن وزیر پیش آمد. باید در راس مدیریت کشور اراده به سلامت کار وجود داشته باشد و اینکه مدیران بر اساس ضابطه منصوب شوند نه لج‌ولجبازی‌های سیاسی. حتی یک انتصاب کوچک هم باید با حکم گزینش باشد اما خب در این انتصاب‌ها متاسفانه روال معمول طی نشده. مراحل گزینش و استعلام صورت نگرفته و گاهی اوقات حتی برای انتصاب مسوولان حراست هم استعلام صورت نمی‌گرفت.

◄ گویا در تبدیل دلار به ریال محصولات تولیدی هلدینگ‌ها هم فساد مالی مشاهده شده؟

بله در این بخش متاسفانه تامین‌اجتماعی با یک بحران مواجه شده، این کار هم انحصاری بود و تبدیل دلار به ریال را به صرافی‌های خاصی می‌سپردند، با قیمت‌های متفاوت. جالب بود در یک روز و در یک ساعت تبدیل دلار به ریال در صرافی‌های مختلف با قیمت‌های مختلف انجام می‌شد. تخلف مالی در تبدیل دلار به ریال وقتی محصول زیاد بود گاهی به صدمیلیون و ۲۰۰میلیون هم می‌رسید. آن هم تنها در یک روز و یک صرافی خاص. در واقع سود حاصل از تفاوت نرخ به جیب خواص می‌رفت. شاید سرجمع یک روز تخلف از مابه ازای تبدیل دلار به ریال به صدمیلیون هم می‌رسیده. جزییات این تخلف‌ها تحویل قوه‌قضاییه شده است.

◄ در مورد هلدینگ‌های نفتی به‌طور خاص چه تخلف‌هایی گزارش شده؟

تحریم‌ها قضیه را شدت بخشید و به بهانه تحریم‌ها سوءاستفاده‌های کلانی در هلدینگ‌ها شد، به‌ویژه در بخش پتروشیمی که سودآوری زیادی داشت. هلدینگ‌ها مواد خام ارزان‌قیمت را با سوبسید دولتی می‌گرفتند و فروش کالای تولیدی هم به‌شکل انحصاری انجام می‌شد. مدیران هلدینگ‌ها افراد خاصی بودند و رییس سازمان هم نگاه ویژه‌ای به آنها داشت.

◄ مصداقی‌تر اگر بخواهید درباره آدم‌ها سخن بگویید؟

خب حتی وقتی با خود مرتضوی هم حرف می‌زدیم به سفارشی‌بودن مدیران، به‌ویژه در نفت و گاز صحه می‌گذاشت. تقریبا می‌شود گفت که همه مدیرعاملان شرکت‌های نفت و گاز مرتبط با سازمان تامین‌اجتماعی سفارشی بودند.

◄ سفارش از سوی چه نهاد و افرادی؟

یا سفارش مرتضوی یا افراد بالادست او در دولت. اما خب به لحاظ منابع مالی سرشار در هلدینگ‌ها و شرکت‌های تابعه تامین‌اجتماعی، اغلب انتصاب مدیران به‌طور مستقیم از سوی دولت انجام می‌شد.

◄ حالا کار شما پایان یافته؟

بله وظیفه قانونی ما پایان یافته و حالا پرونده در اختیار قوه‌قضاییه است.

◄ پای سعید مرتضوی در چند پرونده دیگر تفحص در همین مجلس‌گیر است، اما در برخی موارد هم ابهام‌هایی وجود دارد. فکر می‌کنید موضع قوه‌قضاییه نسبت به این پرونده چگونه است؟

یکی، دو جلسه با رییس قوه داشتیم، اراده در صحبت‌ها و اهدافشان دیده می‌شود. ولی خب بحث‌های قضایی زمانبر است. همین که خیلی دقیق و ریز است و هر وقت از ما کمک بخواهند، ما در خدمت قوه‌قضاییه خواهیم بود چراکه سرعت در رسیدگی به این پرونده برای نظام تعیین‌کننده است. به‌هرحال اظهارنظر نسنجیده و احساسی مرتضوی نشان از نگرانی او دارد.

◄ شما حلقه رابط کمیسیون انرژی و تامین‌اجتماعی در موضوع «بابک زنجانی» هستید و فکر می‌کنم بهتر از خیلی‌ها به جزییات ظهور و بروز این جوان در اقتصاد ایران واقفید، بفرمایید که شبکه مافیایی پشت بابک زنجانی چه کسانی هستند که دوستانتان در کمیسیون انرژی بارها از آن سخن گفته‌اند؟

چون بحث تحریم شرکت‌های ایرانی مطرح شده بود بابک زنجانی برای تامین برخی قطعات واسطه شده بود، آن هم از سال ۸۹ به بعد. گویا در قراردادهای نخست مابین او و وزارتخانه اعتمادسازی لازم انجام می‌شود.

◄ یعنی می‌فرمایید زنجانی از جایی حمایت نشده‌بود؟ چطور وزارت نفت به یک فرد ناآشنا در صحنه اقتصادی کشور اعتماد کرده؟

اینکه از جایی حمایت می‌شده هنوز برای ما مسجل نیست اما به هر شکل در سیستم اقتصادی ایران به این سادگی‌ها اعتمادسازی نمی‌شود و بدون شک سفارش‌هایی در میان بوده. به‌هرحال ایشان کارش توسعه یافت تا اینکه به احداث بانک رسید.

◄ با درنظرگرفتن توجیه تحریم‌ها و عدم امکان فروش نفت، ورود ایشان به وزارت نفت درست، اما فکر نمی‌کنید وزارت نفت هم دست‌ودلبازانه و بدون درنظرگرفتن واقعیت‌ها وارد معامله شده؟

اتفاقا کمیسیون انرژی هم در همین بخش نقد جدی دارد و از همان ابتدا مسایل را با وزارتخانه‌های موردنظر در میان گذاشته. بدون شک وزارت نفت باید تضمین‌های لازم را می‌گرفت.

◄ یعنی تضمین‌های لازم از بابک زنجانی گرفته نشده؟

خیر، در یک‌سال اول که وثیقه چندان محکمی در اختیار وزارت نفت نبود تا اینکه کمیسیون انرژی بارها درباره این مساله هشدار داد.

◄ اصلا سوال اصلی این است که مگر می‌شود وزارتخانه با یک «فرد» وارد قرارداد شود؟

در تعامل‌های بین‌المللی وزارت نفت با شرکت‌های معتبر قراردادهایی می‌بندد، اما پیش از این منع داشتند که با اشخاص قرارداد بسته شود. اما همین ماجرای تحریم‌ها این استثنا را از پیش روی آنها برداشته و گویا مصوبه‌ای هم در وزارت نفت تصویب می‌شود که بر آن اساس، وزارتخانه بتواند علاوه بر شرکت‌ها با افراد هم قرارداد ببندد.

◄ این مصوبه در زمان وزارت چه کسی تصویب شده؟

فکر می‌کنم در زمان سردار قاسمی بوده.

◄ یعنی این مصوبه تنها به‌خاطر بابک زنجانی در وزارت نفت تصویب شد؟

خیر، حتما اسامی دیگری هم بوده، یعنی به‌دلیل وضعیت تحریم وزارت نفت خواسته تا با افراد، وارد عقد قرارداد شود.

◄ شما می‌گویید وزارت نفت وثیقه‌های لازم را از زنجانی نگرفته بود، اما ضمانت چهار وزیر و رییس بانک مرکزی پای نامه تایید زنجانی است؟

متاسفانه وزارت نفت تضمین‌های لازم را از بابک زنجانی نگرفته و بانک مرکزی هم سیستم بانکی بابک زنجانی را تایید کرده و سه وزیر و رییس بانک مرکزی هم به نوعی رسما ایشان را تایید کرده‌اند. تا اینکه نخستین بازپرداخت قرارداد زنجانی و وزارت نفت همزمان می‌شود با تحریم شرکت زنجانی.

◄ خب همین همزمانی تحریم و بازپرداخت‌نشدن پول سوال‌برانگیز نیست؟

بله، به‌هرحال کمیسیون هم این شایبه را مطرح کرد که چطور همان زمانی که ایشان می‌خواهد پول را بازپرداخت کند، درست همان موقع تحریم می‌شود. این مساله برای ما هم جای سوال بود و به‌همین خاطر هنوز تردیدهایی وجود دارد. امیدواریم قوه‌قضاییه به این مساله رسیدگی کند. متاسفانه وزارت نفت هم پیگیری‌های لازم را نداشته تا دست‌کم وثیقه مورد اطمینانی از زنجانی دریافت شود.

◄ کمیسیون انرژی چه زمانی وارد کار شد و به این فرآیند شک کرد؟

آبان سال ۹۰ وارد شدیم، یعنی چندروز قبل از تحریم‌ها کمیسیون انرژی وارد شد و حتی به وزرای نفت و اطلاعات نیز هشدارهای لازم داده شد. به وزرا گفتیم که کمیسیون انرژی، نگران فروش نفت به بابک زنجانی و بدهی‌های او است و اینکه هشدار دادیم، نکند که بانک بابک زنجانی وارد تحریم شود. به این ترتیب وزارت نفت قدری فعالانه‌تر وارد شد.

◄ یعنی تا آن‌موقع کار خاصی نکرده بود؟

خیر، تا آن‌موقع وزارت نفت اسناد و مدارک و وثیقه مورد نظر را نگرفته بود به همین خاطر تذکر نمایندگان موجب شد تا وزارت نفت کمی جدی‌تر مساله را دنبال کند. ورود ما در کمیسیون انرژی و پرونده بابک زنجانی مصادف شد با تفحص از تامین‌اجتماعی. به‌همین دلیل در آنجا هم بررسی کردیم تا ببینیم ضمانت‌ها و وثیقه‌ها سندیت دارد یا ندارد. طبیعی است که چک‌هایی گرفته‌اند، زمان بازپرداخت برسد سندیت این چک‌ها مشخص خواهد شد. به هر روی در حین بررسی سندیت وثیقه‌ها به اسناد و مدارکی برخورد کردیم که مشخص بود سیستم‌های امنیتی، دقت لازم را نداشته‌اند.

◄ کمی در این‌باره توضیح می‌دهید، یعنی چه که سیستم‌های امنیتی دقت لازم را نداشته‌اند؟

اینکه در زمان تحریم، روال مسایل اقتصادی کشور عادی نبوده، قابل‌توجیه است اما انتظار ما از سیستم‌های امنیتی این است که آنها مسایل را رصد کنند و خیال سیستم را راحت کنند. سیستم امنیتی باید نظارت عالی داشته باشد. البته در همین زمینه با وزارت اطلاعات و سازمان بازرسی، جلسه داشتیم و متاسفانه آنها مبهم‌گویی می‌کردند، در عین حال که احساس می‌شد نظارت کامل دارند اما برای مجلس و کمیسیون انرژی مسایل را باز نمی‌کردند که خیال ما را راحت کنند.

◄ یعنی شایبه حمایت از زنجانی به ذهن متبادر می‌شد؟

بله، گاهی رسما می‌گویند همه‌چیز را رصد کردند اما در عمل ما از مکاتبه‌ها گله‌مند بودیم. اگر وزارت اطلاعات و سازمان بازرسی این اطمینان را به کمیسیون انرژی می‌داد، که همه‌چیز تحت کنترل است از نظر ما قضایا تمام شده بود اما آنها مبهم‌گویی می‌کردند و تردیدهای ما مدام بیشتر می‌شد. به‌هرحال پرونده بسته نشده و هنوز ادامه دارد. با کمیسیون اصل ۹۰ هم جلسه‌ها را ادامه می‌دهیم. آن‌موقع وزارت اطلاعات و وزارت نفت ترتیب اثر نمی‌دادند اما تا زمانی که مستندات کامل نشود از نظر ما پرونده بسته نیست.

◄ امکان دارد اسامی برخی دیگر هم در میان حمایت‌کنندگان زنجانی بیاید؟

ممکن است باشد، ممکن است نباشد. باید ببینیم گزارش نهایی قوه‌قضاییه چه چیز را نشان می‌دهد. خوشبختانه قوه‌قضاییه متوجه شد که وثیقه‌ها مورد تایید نیست و او را رها نکرد و تمام مدت تحت‌نظر داشت.

◄ فکر می‌کنید تفحص از تامین اجتماعی در مورد «سعید مرتضوی» به نتیجه خواهد رسید؟

باید همین‌طور باشد. هم خواسته مردم است و هم خواسته نمایندگان. اگر در این زمینه کوتاهی شود ما به‌عنوان نمایندگان ملت -چه گروه تفحص و چه دیگر نمایندگان- پیگیر موضوع خواهیم بود. ما در تدوین گزارش هیچ ملاحظه‌ای برای هیچ‌کس در نظر نگرفتیم. حتی کدهایی که مرتضوی می‌گوید نمایندگان مجلس هستند و کارت هدیه گرفته‌اند را هم در گزارش آوردیم. هرچند هنوز این ماجرا برای ما به اثبات نرسیده.

ادامه از صفحه اول

در رثای «هوای پاک»

واحدهای کوچک‌تر با وسایل گازسوزی که مستقیما به لوله‌کشی گاز شهری وصل است و از انواع بخاری‌های گازی استفاده می‌کنند. تابستان اما وصفی دیگرگونه دارد. ساختمان‌هایی که دارای موتورخانه مرکزی هستند، با همان سوخت زمستانی آب گرم موردنیاز ساکنان را تامین می‌کنند اما واحدهای کوچک از طریق گازشهری یا گازوییل آبگرمکن‌های با تاسف، غیراستاندارد را مورد استفاده قرار می‌دهند. همین روش کافی است شهر را آلوده کند. امروزه در دنیا روش تامین گرمایش و سرمایش خصوصی منسوخ شده است. هر منطقه یا محله با روش تامین گرمایش مرکزی عمل می‌کند و از یک موتورخانه که عمدتا از انرژی برق سود می‌برد، طرح منسوخ‌شده لوله‌کشی گاز و سوخت بی‌رویه گاز در خانه‌ها متعلق به چند دهه قبل بود. اروپا که مصرف‌کننده گاز روسیه و دیگر کشورهاست گاز را به نیروگاه‌های خود می‌فرستد و از برق تولیدشده گرمای خانه‌ها را تامین می‌کند. دروپنجره به‌کار برده‌شده در ساختمان‌های ایران هدردهنده اصلی گرمای تولیدی در محیط است. امکان ندارد ساختمانی در اروپا و آمریکا از پنجره‌های قرون وسطایی ما استفاده کند. دروپنجره دوجداره بخشی از راه‌حل جلوگیری از سوخت بی‌رویه در کشور است. دولت به باور نگارنده باید از طریق وام‌های پنج‌ساله همه ساختمان‌ها را ملزم و مجبور به تبدیل پنجره‌های فعلی به پنجره دوجداره کند. مابه‌التفاوت سوخت مصرفی ساختمان‌هایی که پنجره دوجداره دارند با دروپنجره‌های فعلی آنقدر هست که دولت را وادار به اجرایی‌کردن این طرح کند. این راه کوتاه‌مدت که می‌تواند در پایین‌آوردن سوخت و تامین گرمای مناسب به‌کار گرفته شود، باید بخش خصوصی را وادار به احداث نیروگاه بنماییم و مابه‌التفاوت هزینه تامین سوخت از طریق هدررفتن گاز را صرف تولید برق کنیم. عملیاتی‌کردن این توصیه فکر نکنم مشکل باشد کافی است دولت یک شهر کوچک مثلا تبریز یا همدان را با اقدامی انقلابی و به اصطلاح جهادی ملاک قرار دهد و با دوجداره‌کردن پنجره‌ها مابه‌التفاوت سوخت را با هزینه تعویض پنجره‌ها محاسبه کند. برقی‌کردن سوخت به‌عنوان برنامه دوم دولت در همین شهر موردنظر می‌تواند ملاک تعیین توافق هزینه سوخت فعلی و جایگزینی آن با برق باشد. به وسایل حمل‌ونقل و تغییرات در ساختار آن برمی‌گردیم. قرار نیست نگارنده ارایه طریق کند، موضوع حمل‌ونقل فقط مربوط به ایران نیست، نگاهی به تنوع اتومبیل‌هایی که در سطح شهر تردد می‌کنند، بیندازید. جز کشورهای کمونیستی سابق امکان ندارد اتومبیلی در دیگر کشورها با قدمت ۲۰سال به بالا در تردد باشد. امروزه اتومبیل‌هایی با سوخت نزدیک به پنج‌لیتر در یکصدکیلومتر وسیله‌ای عادی است، اما سوخت اتومبیل‌های در حال تردد در کشور ما چقدر است؟ همین اتومبیل‌هایی که به ظاهر نو و امروزی هستند، آیا قابل‌قبول است که هنوز سوخت اتومبیل بالای ۱۰لیتر در یکصدکیلومتر باشد؟ دو،سه‌سال قبل سفری به اندونزی داشتم. اولین موضوعی که برای هر تازه‌واردی به شهر پرجمعیت «جاکارتا» جلب‌توجه می‌کند، هوای سالم این شهر با وجود انبوه اتومبیل‌هاست. راهنمای سفر ما می‌گفت تا چند سال قبل هوای شهر ما آلوده بود اما دولت با طرحی ضربتی ظرف مدتی کوتاه همه وسایل نقلیه قدیمی را از رده خارج و اتومبیل‌های با سوخت کم را جایگزین کرد. هم درمصرف سوخت صرفه‌جویی شد و هم هوا سالم شد. پرسش این است تا کی قرار است از تولید اتومبیل‌هایی حمایت کنیم که با سوخت بالا آلودگی هم دارند. مابه‌التفاوت سوخت اتومبیل‌های موجود و هزینه درمان مردم به‌مراتب بیش از حمایت از اتومبیل هایی است که در کشور ساخته می‌شود؟ آخرین مطلب درخصوص وسایل نقلیه در حال تردد در کشور به سوخت مصرفی آنها برمی‌گردد. پرسش این است آنچه در جایگاه عرضه بنزین یا پمپ‌بنزین‌ها توزیع می‌کنیم، آیا بنزین است؟ کافی است به اگزوز اتومبیل‌ها دست بزنیم ماده سیاهرنگی که از اگزوز خارج می‌شود یا در دهانه اگزوز رسوب می‌کند، بقایای سوخت چه ماده‌ای است؟ آخرین مطلب به وسایل نقلیه عمومی برمی‌گردد؛ قصه پرغصه متر